

משנה ד

המוציא דָּבֵק - שיעורו **פְּדֵי לִתְּנֵן בְּרֵאשׁ**
הַשְּׂבָשֶׁבֶת - דבק שנותנים על נסר שבראש קנה,
שכשהציפור יושבת עליו נדבקת וניצודת בו. המוציא
זָפֶת וְגַפְרִית - שיעורן **פְּדֵי לַעֲשׂוֹת** - לסתום
נֶקֶב. המוציא **שֵׁעָה** - שיעורה **פְּדֵי לִתְּנֵן עַל פִּי**
נֶקֶב קָטָן שנמצא במכסה צלוחית של יין.
המוציא **חֲרִסִית** - חרס כתוש, שיעורו **פְּדֵי לַעֲשׂוֹת**
פִּי כוֹר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב - פי הכור שצורפים בו
זהב, והמפוח נכנס בו. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**: שיעורו
פְּדֵי לַעֲשׂוֹת פְּטָפוּט - רגל למושב הכור. המוציא
סוּבִין - קליפות של גרגרי תבואה, שיעורן **פְּדֵי לִתְּנֵן**
עַל פִּי כוֹר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב שבמקום שאין
הפחמים מצויים מבעיר הצורף את אש הכור בסובין.
המוציא **סִיד** - שיעורו **פְּדֵי לְסוּד אֲצַבַּע קָטְנָה**
שְׂבָבְנוֹת - שבבת קטנה⁹⁵. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר**: **פְּדֵי**
לַעֲשׂוֹת כְּלָכוֹל - כדי לסוד על הצדעיים, דהיינו
הרקה, כדי ליישר את השערות שעליה. **רַבִּי נַחֲמִיָּה**
אוֹמֵר: שיעורו **פְּדֵי לַעֲשׂוֹת אַנְדִּיפִי** - לסוד את
המצח להאדימו⁹⁶:

ר' עובדיה מברטנורא

אחת. שכן צנועות ההולכות
מעוטפות אין מגלות אלא עין
אחת וכוחלות אותה:
ד השבשבת. הציידין מושיבין
נסר קטן בראש הקנה ונותנים
עליו דבק והעוף יושב עליו
ונדבק בו וצריך לתת עליו דבק
הרבה כדי שיהא העוף נדבק
בו: [כדי] לעשות בו נקב. קטן.
כלי שמשמין בו כסף חי
וסותם פיו בזפת או בגפרית
ועושה בסתימה נקב קטן
להוציא ממנו הכסף חי:
חרסית. לבניה כתושה: לעשות
פי כור. שהמפוח נכנס בו:
פטפוט. רגל למקום מושב
הכור, שמושיבין אותו על כן
ובסיס העשוי לכך: סובין כדי
ליתן על פי הכור של צורפי
זהב. במקום שאין פחמין
צורפין הזהב באש של סובין.
פירוש אחר שרגילים לתת
סובין על פי הכור כשמתכינים
הזהב: לסוד קטנה שבבנות.
בנות שהגיעו לפירקן ולא בא
להן האורח, בנות עניים

ביאורים והרחבות

בשעת עיבודו חולקין אותו לשנים, ואותו שכלפי השער קרוי קלף וכלפי בשר קרוי
דוכסוסטוס, שכן בלשון יון קורין לבשר סוסטוס, ודוך פירושו מקום כמו "דוך פלן" (מקום
פלוגי, ברכות מב, ב). לכך קרי ליה דוכסוסטוס, כלומר מקום בשר.

95. גרסינן בגמרא (פ, ב): אמר רב יהודה אמר רב: בנות ישראל שהגיעו לפירקן (בסימני
הבגרות) ולא הגיעו לשנים (ומתביישות בכך), בנות עניים - טופלות אותן בסיד, בנות עשירים
- טופלות אותן בסולת, בנות מלכים טופלות אותן - בשמן המור, שנאמר (אסתר ב, יב): "ששה
חדשים בשמן המור". מאי שמן המור? רב הונא בר חייא אמר: סטכת (מין שמן מבושם). רב
ירמיה בר אבא אמר: שמן זית שלא הביא שלישי. תניא רבי יהודה אומר: אנפיקנון - שמן זית
שלא הביא שלישי. ולמה סכין אותו, שמשיר את השיער ומעדן הבשר.

96. בגמרא (פ, ב) נאמרו שני פירושים למילה 'אנדיפי'. א. רב כהנא מבאר שאנדיפי הן
השנתות בדופן הכלי המשמשות למדידה. ולדעת ר' נחמיה מתחייבים בהוצאת סיד בשיעור

ר' עובדיה מברטנורא

ה אדמה. טיט אדום: מרצופין. שקין גדולות שנושאין בהם פרקמטיא בספינות, וחותרמין אותם כדרך שחותמים האגרות. ושיעוריה דרבנן זוטר מדר"ע. והלכה כחכמים: כדי לזבל כרישא. כרתי. ושעוריה זוטר מקלח של כרוב. והלכה כחכמים: מלא כף סיד. כף של סיידין: כדי לעשות קולמוס. המגיע לקשרין של אמצע אצבעותיו: עבה. שאינו ראוי לכתובה: מרוסק. מרוצץ ושבור: ביצה קלה. ביצת תרנגולת. ואמאי קרי לה ביצה קלה שקלה להתבשל יותר משאר ביצים. והשיעור הוא כדי לבשל כרגורת ממנה: טרופה. מעורבת בשמן: ונתונה באלפס. שהוחם כבר שהיא ממהרת להתבשל: ו תרודה. כף: חף. שן משיני המפתח שפותחים בה הדלתות. ואין הלכה כרבי יהודה: כרכר. של אורגין, ומעבירו על השתי כשהוא מתוח לפניו ושובט בו

משנה ה

המוציא אדמה - שיעורה פחותם המרצופין - חותם שעל שקי הסוחרים, דברי רבי עקיבא. וחקמים אומרים: שיעורה פחותם האגרות והוא פחות מחותם המרצופין.

המוציא זבל וחול הדק - שיעורו כדי לזבל קלח אחד של כרוב, דברי רבי עקיבא. וחקמים אומרים: כדי לזבל כרישא - כרתי, חציר, ושיעורו קטן מקלח של כרוב.

המוציא חול הגס - שיעורו כדי לתן על מלא כף סיד - כמות חול שמוסיפים לכף של סיידים המלאה סיד.

המוציא קנה - שיעורו כדי לעשות ממנו קולמוס וגודל הקולמוס הוא שיגיע לקשרי אצבעותיו. ואם היתה הקנה עבה - עבה או מרוסק - שבור לרסיסים, שאי אפשר לכתוב בו, שיעורו כדי להסיקו ולבשל בו ביצה קלה שפניצים - ביצת תרנגולת⁹⁷, טרופה - בחושה בשמן וממהרת להתבשל, ונתונה באילפס - במחבת שכבר הוחמה:

משנה ו

המוציא עצם - שיעורו כדי לעשות ממנו תרוד - כף. רבי יהודה אומר: שיעורו כדי לעשות ממונו חף - שן של מפתח. המוציא זכוכית - שיעורה כדי למרר - לגרד ולחדד בו ראש הפרפר - כעין מחט של עץ שבידי האורגים.

המוציא צרור או אבן - שיעורו כדי לזרק בעוף. רבי אליעזר בן יעקב

ביאורים והרחבות

עשיית שנת אחת. ב. ביאור נוסף מביאה הגמרא, אנדיפי הוא המצח, וטופלים אותו בסייד כדי להאדימו. וכך ביארנו למעלה.

97. בגמרא למדין: מפני מה קראו לביצה "ביצה קלה", שיערו חכמים אין לך ביצה קלה לבשל יותר מביצת תרנגולת. ומאי שנא כל שיעורי שבת כרגורת, והכא כביצה? אמר ליה (מר בריה דרבינא לבנו) הכי אמר רב נחמן: כרגורת מביצה קלה. פירוש: השיעור שמתחייב בהוצאת קולמוס עבה או מרוסק הוא, כדי לבשל בו גרורת מביצה קלה, ולא כדי לבשל את כל הביצה.